
	URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU		
	Opracowania sygnałne	Data opracowania: wrzesień 2011	
	Kontakt: e-mail: uspoz@stat.gov.pl tel.: 61 2798320; 61 2798325	http://www.stat.gov.pl/poznan	

WYPADKI PRZY PRACY W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W 2010 R.

Zagadnienia dotyczące wypadków przy pracy stanowią fragment ogólniejszej problematyki warunków pracy. Dane zebrane w drodze badania statystycznego na podstawie *karty wypadku przy pracy Z-KW* dostarczają wiedzy m.in. na temat liczby i rodzaju wypadków, ich koncentracji w różnych obszarach gospodarki narodowej, jak również ich przyczyn i skutków. Ponadto pozwalają określić liczbę i strukturę demograficzno-zawodową osób poszkodowanych w wypadkach oraz rodzaj doznanych przez nie urazów, a także wskazać wydarzenia, które najczęściej są powodem powstania urazów oraz czynniki będące ich źródłem. Informacje takie są istotne dla profilaktyki bezpieczeństwa i higieny pracy, dla podejmowania nieustannych działań mających na celu poprawę sytuacji, szczególnie w tych obszarach gospodarki, gdzie ryzyko wypadkowe jest największe.

Dane o wypadkach przy pracy i traktowanych na równi z wypadkami przy pracy oraz o osobach poszkodowanych w tych zdarzeniach dotyczą całej gospodarki narodowej, nie uwzględniając jedynie osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

TABL. 1. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG WIELKOŚCI ZAKŁADÓW ORAZ SEKCJI PKD W 2010 R.

SEKCJE PKD	Ogółem	W tym w wypad- kach śmiertel- nych	Z ogółem – zatrudnieni w zakładach (jednostkach lokalnych) o liczbie pracujących				
			do 9	10–49	50–249	250–499	500 i więcej
OGÓLEM	11054	40	705	1939	3782	1405	3223
w tym:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	285	2	33	87	121	7	37
Przetwórstwo przemysłowe.....	4968	8	164	575	1896	700	1633
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	182	–	9	58	85	13	17
Budownictwo	1117	13	172	330	405	120	90
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1298	5	164	365	400	134	235
Transport i gospodarka magazynowa ...	790	5	63	104	120	92	411
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	112	–	7	16	52	19	18
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	125	2	17	42	46	11	9
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	241	–	8	29	67	32	105
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	367	1	2	54	154	99	58
Edukacja	404	1	11	122	185	22	64
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	661	2	12	48	122	129	350

W roku 2010 w województwie wielkopolskim odnotowano 10972 wypadki przy pracy, w których poszkodowane zostały 11054 osoby. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba wypadków wzrosła o 11,7%, a liczba poszkodowanych w nich osób zwiększyła się o 11,9%. Charakter zbiorowy miało 57 wypadków, tj. 0,5% wszystkich wypadków przy pracy i traktowanych na równi z wypadkami przy pracy (w 2009 r. 0,4%), a udział osób poszkodowanych w tego rodzaju wypadkach wyniósł 1,3% (wobec 1,0% w 2009 r.).

Wśród ogółu poszkodowanych w wypadkach przy pracy 40 osób poniosło śmierć, 64 osoby zostały poszkodowane w wypadkach powodujących ciężkie uszkodzenie ciała, a 10950 osób miało lżejsze uszkodzenie ciała (w 2009 r. w wypadkach śmiertelnych zostało poszkodowanych 36 osób, w wypadkach ciężkich – 75 osób, a w lekkich – 9768 osób). Większość poszkodowanych pracowała w sektorze prywatnym (78,5%; 78,3% w 2009 r.). Biorąc pod uwagę rodzaj działalności, najczęściej wypadków zanotowano w zakładach związanych z: przetwórstwem przemysłowym (4968 osób poszkodowanych, tj. 44,9% wszystkich poszkodowanych w wypadkach przy pracy; w 2009 r. 45,0%), handlem (1298 poszkodowanych, tj. 11,7%; przed rokiem 12,3%) i budownictwem (1117 poszkodowanych, tj. 10,1%; przed rokiem 10,5%). W przetwórstwie przemysłowym wypadki najczęściej zdarzały się w zakładach (jednostkach lokalnych) o liczbie pracujących od 50 do 249 (38,2% ogółu poszkodowanych) oraz 500 i więcej (32,9%), natomiast w jednostkach budowlanych i handlowych – w podmiotach o liczbie pracujących od 10 do 249 (odpowiednio: 65,8% i 58,9%).

Najwięcej wypadków śmiertelnych odnotowano w budownictwie (13 spośród 40; w 2009 r. 14 spośród 36), a wypadków powodujących ciężkie uszkodzenie ciała – w przetwórstwie przemysłowym (35 spośród 62; w 2009 r. 27 spośród 73).

W ogólnej liczbie poszkodowanych w wypadkach przy pracy w województwie wielkopolskim w 2010 r. większość stanowili mężczyźni (71,8%; przed rokiem 73,1%). Najwięcej osób należało do grupy wiekowej 25–34 lata (31,1%) i legitymowało się stosunkowo krótkim stażem pracy – do 3 lat (53,3%). W przypadku mężczyzn najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (33,9%), a następną co do wielkości była grupa wiekowa 35–44 lata (22,0%). Wśród kobiet przeważały osoby w wieku 45–54 lata (28,8%), natomiast drugą co do wielkości była – podobnie jak w przypadku mężczyzn – grupa 35–44 lata (26,8%). Ze względu na skutki wypadku, najliczniejszą grupę wiekową wśród poszkodowanych, tak w wypadkach śmiertelnych (32,5%), jak i powodujących ciężkie uszkodzenie ciała (34,4%), stanowiły osoby w wieku 45–54 lata. Wśród wypadków śmiertelnych drugą grupę pod względem liczebności tworzyły osoby w wieku 35–44 lata, a w wypadkach ciężkich taką grupą poszkodowanych były osoby w wieku 25–34 lata.

TABL. 2. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG GRUP WIEKU I SKUTKÓW WYPADKÓW W 2010 R.

GRUPY WIEKU	Ogółem			W tym w wypadkach					
	razem	w tym w sekcji		razem	śmiertelnych		razem	ciężkich	
		prze- twórstwo przemys- łowe	budow- nictwo		prze- twórstwo przemys- łowe	budow- nictwo		prze- twórstwo przemys- łowe	budow- nictwo
OGÓŁEM	11054	4968	1117	40	8	13	64	36	10
w wieku:									
0–17 lat	37	13	6	–	–	–	–	–	–
18–24	1454	771	159	2	–	1	4	4	–
25–34	3440	1673	353	6	2	2	21	11	4
35–44	2579	1172	242	10	1	3	9	6	1
45–54	2421	942	239	13	3	4	22	12	3
55–64	1071	378	117	9	2	3	8	3	2
65 lat i więcej	52	19	1	–	–	–	–	–	–

W 2010 r. najbardziej niebezpieczna okazała się praca wykonywana w takich grupach zawodów, jak: robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń (13,6% ogólnej liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy), pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (12,5%) oraz operatorzy i monterzy maszyn (9,7%). Te grupy zawodów przeważały wśród poszkodowanych w sektorze prywatnym (odpowiednio: 14,9%, 15,6% i 12,0%), natomiast w sektorze publicznym najwięcej wypadków dotyczyło pracowników przy pracach prostych w handlu i usługach (12,6% ogółu poszkodowanych) oraz specjalistów nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia (12,0%). Mężczyźni poszkodowani w wypadkach przy pracy najczęściej pracowali jako: robotnicy obróbki metali oraz mechanicy maszyn i urządzeń (18,4%), tzw. pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (12,6%), a także górnicy i robotnicy budowlani (11,2%). Wśród kobiet najwięcej wypadków dotyczyło pracujących w zawodach: tzw. pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (12,3%), modelki, sprzedawcy i demonstratorzy (12,1%) oraz pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach (9,6%).

TABL. 3. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ORAZ PŁCI W 2010 R.

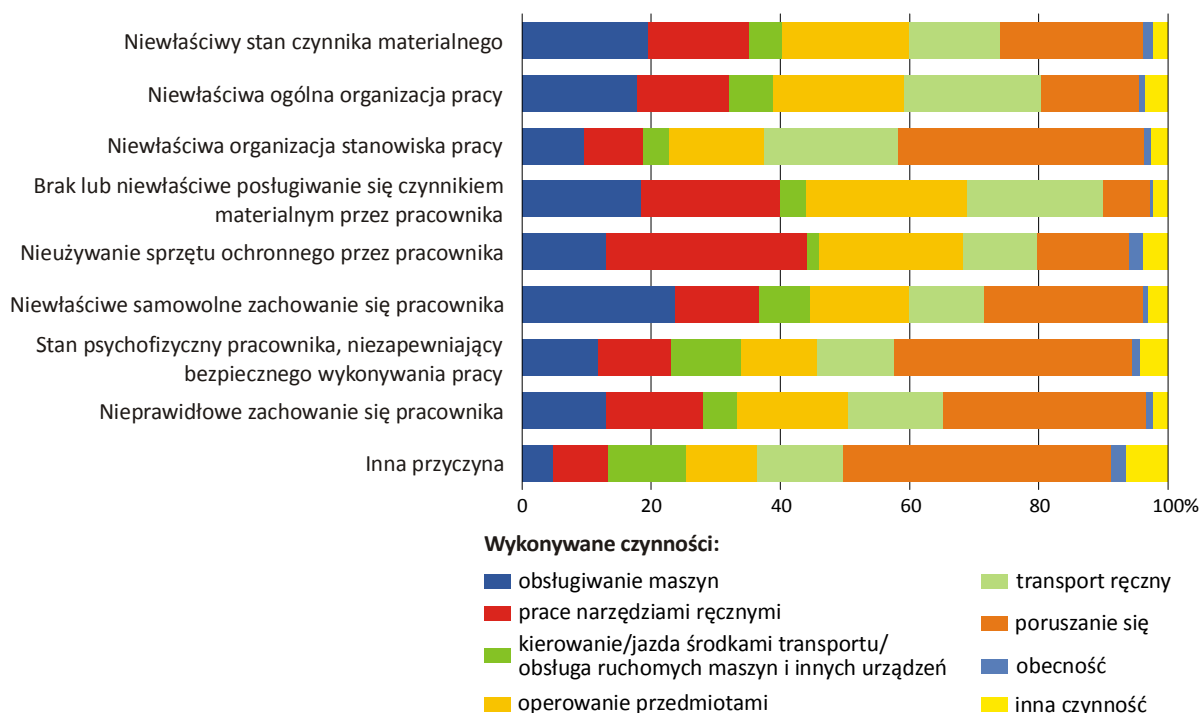
GRUPY ZAWODÓW	Ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach		
OGÓLEM	11054	100,0	100,0	100,0
Kierownicy dużych i średnich organizacji	298	2,7	2,3	3,8
Specjaliści nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia	321	2,9	0,7	8,5
Specjaliści szkolnictwa	215	1,9	0,8	4,8
Pozostali specjaliści	194	1,8	0,8	4,1
Średni personel techniczny	197	1,8	2,0	1,3
Pracownicy pozostałych specjalności	348	3,1	2,0	6,2
Pracownicy obsługi biurowej	676	6,1	5,9	6,6
Pracownicy usług osobistych i ochrony	420	3,8	3,0	5,9
Modelki, sprzedawcy i demonstratorzy	501	4,5	1,6	12,1
Górnicy i robotnicy budowlani	906	8,2	11,2	0,4
Robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń	1500	13,6	18,4	1,2
Pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	1381	12,5	12,6	12,3
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	409	3,7	4,7	1,2
Operatorzy i monterzy maszyn	1075	9,7	10,3	8,3
Kierowcy i operatorzy pojazdów	812	7,3	10,0	0,6
Pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach	535	4,8	3,0	9,6
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	654	5,9	6,0	5,7
Pozostałe grupy	612	5,5	4,8	7,4

Ponad połowa wszystkich poszkodowanych w wypadkach przy pracy była zatrudniona na czas nieokreślony i pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy (57,6%), jednak w gronie poszkodowanych w 2010 r. znalazło się również 86 uczniów/praktykantów (przed rokiem 67), w większości pracujących jako robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń.

Do wypadków przy pracy najczęściej dochodziło w miejscach produkcji przemysłowej (55,2% wszystkich zdarzeń), w biurach, placówkach naukowych i szkołach, zakładach usługowych (15,3%) oraz w miejscach i środkach komunikacji publicznej (8,7%).

Wśród przyczyn wypadków przy pracy przeważały związane z czynnikiem ludzkim. W 2010 r. ponad połowę ich ogólnej liczby (55,9%) stanowiły przyczyny kwalifikowane jako nieprawidłowe zachowania pracownika, 10,4% – niewłaściwa ogólna organizacja pracy bądź stanowiska pracy, 7,0% – niewłaściwe posługiwanie się przez pracownika czynnikiem materialnym lub jego brak, a 6,8% – niewłaściwe, samowolne zachowanie pracownika. Dość liczną grupą (9,2%) były także przyczyny związane z czynnikiem materialnym, określone jako niewłaściwy stan czynnika materialnego, obejmujące m.in. wady konstrukcyjne i materiałowe, niewłaściwe rozwiązania techniczne i ergonomiczne oraz niewłaściwą eksploatację.

Ryc. 1. **PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY WEDŁUG CZYNNOŚCI WYKONYWANYCH PRZEZ POSZKODOWANEGO W CHWILI WYPADKU W 2010 R.**

Czynności, jakie w chwili wypadku wykonywali poszkodowani, najczęściej były związane z poruszaniem się (31,1%), a przede wszystkim z chodzeniem, bieganiem, wchodzeniem na coś i schodzeniem z czegoś (23,3%). Taki rodzaj czynności dominował w chwili wypadków m.in. w budownictwie, handlu i transporcie. W zakładach przetwórstwa przemysłowego do wypadków dochodziło najczęściej w trakcie obsługi maszyn.

Wskutek wypadków przy pracy poszkodowani doznali różnego rodzaju urazów. W 2010 r. najczęściej były to rany i powierzchowne urazy (43,0% wszystkich urazów), przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania (20,2%) oraz złamania kości (16,8%). Tego typu urazy dominowały we wszystkich zakładach, bez względu na ich wielkość, a także we wszystkich grupach zawodowych. Najwięcej ran i urazów powierzchownych wskutek wypadku przy pracy odnieśli tzw. pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (18,8% ogółu takich urazów) oraz robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń (15,8%). Najwięcej przemieszczeń, zwichnięć, skręceń i naderwań odnotowano wśród robotników obróbki metali i mechaników maszyn i urządzeń (9,9% ogólnej liczby takich urazów), pracowników obsługi biurowej (8,8%) oraz kierowców i operatorów pojazdów (8,4%). Najwięcej złamań kości stwierdzono w grupie robotników obróbki metali i mechaników maszyn i urządzeń (14,8% wszystkich urazów tego typu), a także górników i robotników budowlanych (11,0%) oraz kierowców i operatorów pojazdów (10,2%).

TABL. 4. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG GRUP WYDARZEŃ POWODUJĄCYCH URAZ U OSOBY POSZKODOWANEJ ORAZ SEKCJI PKD W 2010 R.

SEKCJE PKD	Ogółem	W tym w wypadkach, gdzie wydarzeniami powodującymi uraz był						
		kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi	zderzenie z / uderzenie w nieruchomy obiekt	uderzenie przez obiekt w ruchu	kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	uwięzienie, zmiażdżenie	obciążenie fizyczne lub psychiczne	przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia
OGÓŁEM	11054	413	2488	2421	2259	826	1230	225
w tym:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	285	17	58	62	41	18	25	28
Przetwórstwo przemysłowe	4968	190	891	1158	1383	513	410	32
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	182	10	45	41	21	19	25	4
Budownictwo	1117	38	261	304	206	82	97	6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1298	57	279	314	273	67	168	15
Transport i gospodarka magazynowa	790	17	228	184	70	46	95	56
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	112	4	31	17	11	7	19	4
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	125	3	32	21	21	8	14	3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	241	3	71	43	19	12	21	16
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	367	7	121	57	41	10	46	15
Edukacja	404	15	138	45	46	5	73	11
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	661	19	189	87	51	22	153	27

Wśród wydarzeń powodujących urazy dominowały trzy grupy: zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt (22,5% ogółu poszkodowanych w wypadkach przy pracy), uderzenie przez obiekt w ruchu (21,9%; w tym głównie przez spadający obiekt – 9,2%) oraz kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim lub chropowatym (20,4%). Źródłem urazów spowodowanych przez wymienione wydarzenia były czynniki materialne z grup: budynki, konstrukcje i ich elementy, powierzchnie – na i nad poziomem gruntu (49,6% wszystkich zderzeń z nieruchomym celem), materiały, przedmioty, wyroby, części maszyn (30,9% ogółu uderzeń przez obiekt będący w ruchu i 19,7% wszystkich wydarzeń spowodowanych kontaktem z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym), maszyny, urządzenia i wyposażenie do podnoszenia, przenoszenia i magazynowania oraz pojazdy drogowe (odpowiednio: 17,1% i 10,9% ogólnej liczby uderzeń przez obiekt w ruchu), a także narzędzia ręczne bez napędu oraz maszyny, urządzenia i wyposażenie stacjonarne (odpowiednio: 25,9% i 20,6% wydarzeń spowodowanych kontaktem z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym).

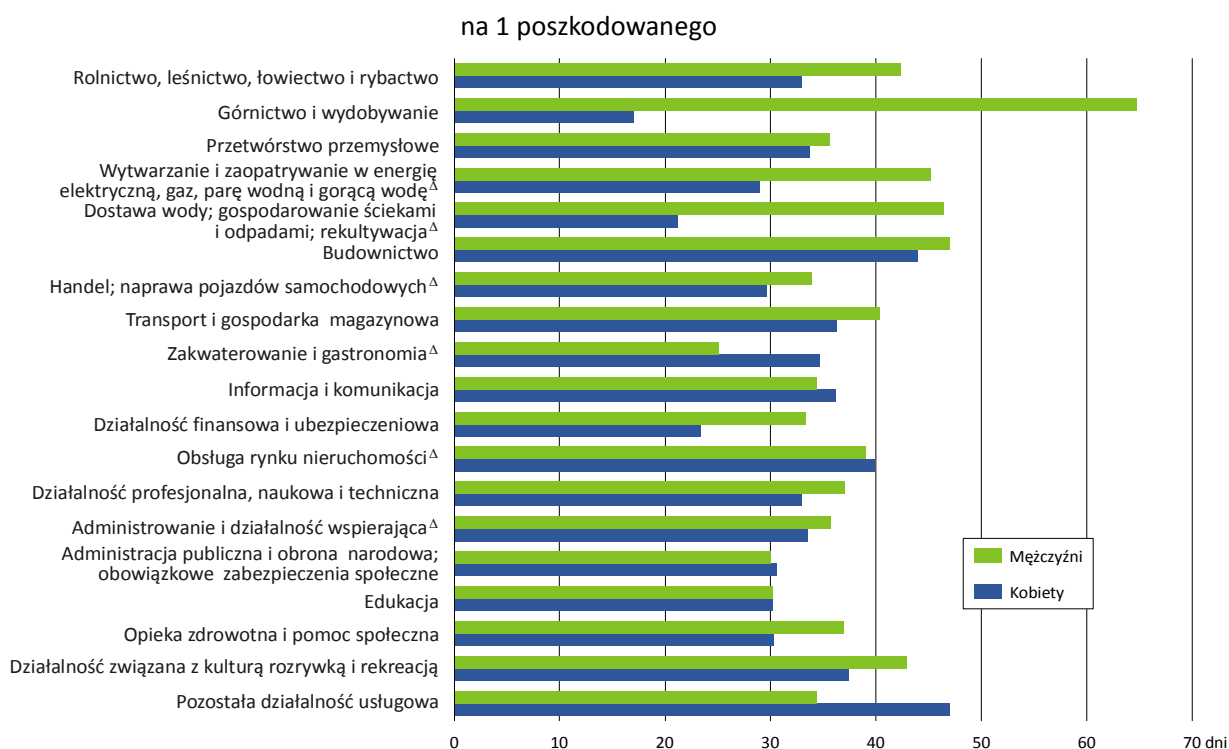
TABL. 5. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG GRUP WYDARZEŃ BĘDĄCYCH ODCHYLENIEM OD STANU NORMALNEGO, POWODUJĄCYCH WYPADKI ORAZ SEKCJI PKD W 2010 R.

SEKCJE PKD	Ogółem	W tym w wypadkach spowodowanych przez						
		wyrzut, wyciek, emisję substancji szkodliwych	uszkodzenie, rozrwanie, pęknięcia, ześlizgnięcie, upadek, załamanie się czynnika materialnego	utrata kontroli nad: maszyną, środkami transportu, transportowanymi ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem	poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby	ruchy ciała bez wysiłku fizycznego prowadzące do urazów		wstrząs, strach, przemoc, atak, zagrożenie, obecność
						zewnątrznych	wewnętrznych	
OGÓŁEM.....	11054	240	1946	2195	2912	1203	1337	305
w tym:								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	285	6	45	62	88	25	27	15
Przetwórstwo przemysłowe.....	4968	137	970	1241	920	657	540	58
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	182	–	46	18	50	11	32	7
Budownictwo.....	1117	28	255	231	334	74	110	15
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1298	23	261	276	316	127	178	22
Transport i gospodarka magazynowa.....	790	12	104	126	251	68	93	68
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	112	1	14	15	42	9	16	5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.....	125	1	15	25	42	13	11	3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	241	2	23	21	99	16	22	34
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.....	367	3	43	48	154	27	50	15
Edukacja.....	404	8	30	30	185	43	67	12
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	661	9	60	41	259	71	125	40

Rozpatrując wydarzenia będące odchyleniem od stanu normalnego, stwierdzono, że najczęściej wypadki następowały wskutek: poślizgnięcia, potknięcia się, upadku osoby (26,3% ogółu poszkodowanych), utraty kontroli nad: maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem (19,9% poszkodowanych) oraz uszkodzenia, rozerwania, pęknięcia, ześlizgnięcia, upadku, załamania się czynnika materialnego (17,6% poszkodowanych). Także i w tej sytuacji głównymi czynnikami, które przyczyniły się do powstania urazów, były budynki, konstrukcje i ich elementy, powierzchnie (na i nad poziomem gruntu), maszyny, urządzenia i wyposażenie (stacjonarne oraz do podnoszenia, przenoszenia i magazynowania), materiały, przedmioty, wyroby, części maszyn oraz narzędzia ręczne bez napędu.

Obok skutków zdrowotnych dla osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy (czasem nawet śmierci bądź ciężkiego uszkodzenia ciała), zdarzenia te pociągały za sobą również konsekwencje ekonomiczne, istotne dla zakładu, w którym zdarzył się wypadek, jak i dla całej gospodarki narodowej. Konsekwencje ekonomiczne to z jednej strony straty materialne zakładu, z drugiej – strata czasu pracy innych pracowników, nieuczestniczących bezpośrednio w wypadku, a przede wszystkim absencja osób poszkodowanych.

Ryc. 2. PRZECIĘTNY OKRES NIEZDOLNOŚCI DO PRACY POSZKODOWANYCH W WYPADKACH^a PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI ORAZ SEKCJI PKD W 2010 R.

a Bez wypadków śmiertelnych.

Łączna liczba dni niezdolności do pracy w wyniku zaistniałych wypadków w 2010 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 400978, co w porównaniu z poprzednim rokiem oznacza wzrost o 10,9%. Wyłączając wypadki śmiertelne, średnio na 1 poszkodowanego przypadało ok. 36 dni niezdolności do pracy, czyli nieco mniej niż przed rokiem (36,4 wobec 36,7 dni w 2009 r.). W sektorze publicznym przeciętna absencja powypadkowa wynosiła 35,3 dni (34,3 dni przed rokiem), a w sektorze prywatnym – 36,7 dni

(37,4 dni w 2009 r.). Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza śmiertelnymi) najczęściej pozostawali na zwolnieniu przez okres od 1 do 3 miesięcy (29,4% ogółu poszkodowanych). Taki okres niezdolności dominował we wszystkich zakładach, niezależnie od ich wielkości. Wyjątek stanowiły tylko zakłady 1-osobowe. Najwięcej dni niezdolności do pracy, w relacji do przeciętnej wielkości w województwie, mieli poszkodowani w wypadkach w sekcji „Górnictwo i wydobywanie” (średnio 64,2 dni), a najmniej w sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” (26,9 dni). Przeciętna absencja powypadkowa mężczyzn wynosiła 38,1 dni. Najdłużej niezdolni do pracy byli mężczyźni poszkodowani w wypadkach w górnictwie i wydobywaniu (średnio 64,7 dni), zaś najkrócej – zatrudnieni w zakwaterowaniu i gastronomii (25,1 dni). Kobiety poszkodowane w wypadkach były niezdolne do pracy średnio 32,2 dni. Najdłuższą absencję wykazały kobiety pracujące w sekcji „Pozostała działalność usługowa” (47,0 dni), natomiast najkrócej na zwolnieniu związanym z wypadkiem przy pracy przebywały pracownice sekcji „Górnictwo i wydobywanie” (średnio 17,0 dni), a także „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” (21,2 dni).

Łączny wymiar czasu pracy innych osób, straconego w związku z wypadkami przy pracy, w 2010 r. wyniósł 6143 roboczogodziny. Najwięcej strat poniesiono w zakładach przetwórstwa przemysłowego (1833 roboczogodziny), transportu i gospodarki magazynowej (1447 roboczogodzin) oraz budownictwa (1387 roboczogodzin). Szacunkowe straty materialne spowodowane wypadkami kształtowały się na poziomie 4,6 mln zł, w tym 1,2 mln zł wyniosły straty poniesione wskutek wypadków zbiorowych. Największe straty odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (1,6 mln zł).

Poziom wypadkowości nie jest jednakowy na obszarze całego województwa wielkopolskiego. Najwięcej wypadków przy pracy zdarza się tam, gdzie najsilniej rozwija się gospodarka, a więc gdzie jest zarejestrowanych najwięcej podmiotów. W liczbach bezwzględnych dominuje pod tym względem stolica województwa – Poznań, gdzie w 2010 r. w wypadkach przy pracy (i traktowanych na równi z wypadkami przy pracy) poszkodowanych zostało łącznie 2540 osób. Dużą liczbę wypadków odnotowano też w powiatach: poznańskim, ostrowskim i pilskim (odpowiednio: 1484, 518 i 461 poszkodowanych). Sytuacja przedstawia się nieco inaczej, kiedy te wielkości odniesie się do liczby zarejestrowanych w powiecie podmiotów gospodarki narodowej. Najwięcej osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy zanotowały zakłady (jednostki lokalne) w powiecie rawickim, gdzie na 100 podmiotów przypadało 6,52 poszkodowanych, przy średniej dla województwa 2,94 osób. Dla porównania, w Poznaniu wskaźnik ten wyniósł 2,59 osób, a zatem był niższy od średniej wojewódzkiej.

Najmniej wypadków przy pracy obserwowano w typowo rolniczym powiecie kaliskim (90 poszkodowanych). Również najniższy był tu wskaźnik poszkodowanych na 100 zarejestrowanych podmiotów (1,64 osób). Powiat ten wyróżnił się natomiast największą przeciętną absencją powypadkową. O ile w województwie wielkopolskim średni okres niezdolności do pracy po wypadku przy pracy (wyłączając wypadki śmiertelne) wyniósł 36,4 dni, to w powiecie kaliskim przekroczył on 2 miesiące i wyniósł 61,2 dni. Stosunkowo długi okres absencji powypadkowej charakteryzował poszkodowanych w wypadkach w powiatach konińskim (51,7 dni), obornickim (44,0 dni) oraz złotowskim (42,3 dni). Najkrócej na zwolnieniu pozostawali poszkodowani w wypadkach pracownicy zakładów w powiatach: śremskim (27,1 dni), czarnkowsko-trzcianeckim (29,9 dni) i międzychodzkiem (30,1 dni). W Poznaniu średni okres absencji powypadkowej kształtował się na poziomie 35,7 dni, czyli był krótszy (podobnie jak w 18 innych powiatach) niż przeciętnie w województwie wielkopolskim.

Ryc.3. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM I PRZECIĘTNY OKRES NIEZDOLNOŚCI DO PRACY OSÓB POSZKODOWANYCH^a WEDŁUG POWIATÓW W 2010 R.

^a W wypadkach przy pracy, bez śmiertelnych.

UWAGI**I. Źródło i zakres danych**

Opracowanie zawiera informacje o wypadkach przy pracy osób pracujących w całej gospodarce narodowej, z wyłączeniem osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Źródło danych o wypadkach stanowi statystyczna karta wypadku przy pracy Z-KW. Badaniem statystycznym objęte są wszystkie wypadki przy pracy, a także wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego czy na karcie wykazana została niezdolność do pracy. Dane o wypadkach przy pracy charakteryzują osoby, które uległy wypadkom indywidualnym i zbiorowym. Za jeden wypadek przy pracy uznaje się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej w wypadku indywidualnym lub zbiorowym.

Dane zaprezentowano w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD 2007 wprowadzonej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) i obowiązującej od 1 stycznia 2008 r.

W stosunku do obowiązującej Polskiej Klasyfikacji Działalności zastosowano skróty; skrócone nazwy oznaczone zostały w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie tych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

Skrót	SEKCJE	Pełna nazwa
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	

Informacje o wykonywanych zawodach osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy wykazane zostały zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 grudnia 2004 r. (Dz. U. Nr 265 z 2004 r., poz. 2644 z późn. zm.).

II. Objasnienia podstawowych pojęć

Pracujący są to osoby wykonujące pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących, w części dotyczącej badania wypadków przy pracy, zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek:
  - a) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce),
  - b) osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 4) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej i członków spółdzielni kółek rolniczych;
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy na podstawie skierowania do pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła (w kraju lub w Parlamencie Europejskim) bądź senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) odbywania — na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący — szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 5) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 6) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 7) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 8) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 9) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 10) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego to wydarzenie niezgodne z właściwym przebiegiem procesu pracy, które wywołało wypadek.

Wydarzenie powodujące uraz opisuje, w jaki sposób poszkodowany doznał urazu (fizycznego lub psychicznego) spowodowanego przez czynnik materialny.

Czynnik materialny będący źródłem urazu to maszyna, narzędzie, inny obiekt lub czynnik środowiska, z którym kontakt stał się przyczyną urazu (fizycznego lub psychicznego).

Przyczyny wypadku są to wszelkie braki i nieprawidłowości, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniły się do powstania wypadku, związane z czynnikami materialnymi (technicznymi), z ogólną organizacją pracy w zakładzie lub organizacją stanowiska pracy oraz związane z pracownikiem. Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem najczęściej kilku przyczyn, w związku z czym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.